

U 38/2025 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksista viidennestä Omnibus-paketista (puolustus) sekä puolustusalan Miniomnibusista

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle selvitys komission ehdotuksista viidennestä Omnibus-paketista (puolustus) sekä puolustusalan Mini-Omnibusista

Helsingissä 11.9.2025

Puolustusministeri Antti Häkkänen

Neuvotteleva virkamies Tommi Nordberg

**KOMISSION EHDOTUKSET VIIDENNESTÄ OMNIBUS-PAKETISTA (PUOLUSTUS)
SEKÄ PUOLUSTUSALAN MINI-OMNIBUSISTA****1 Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu**

Puolustuksen valkoisen kirjan tavoitteiden mukaisesti komissio julkaisi 22.4.2025 asetusehdotuksen (COM(2025) 188 final) asetusten (EU) 2021/694, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697, (EU) 2021/1153, (EU) 2023/1525 ja (EU) 2024/795 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse puolustukseen liittyvien investointien edistämisestä EU:n talousarviossa ReARM Europe -suunnitelman toteuttamiseksi (Mini-Omnibus) sekä 17.6.2025 viidennen Omnibus-paketin koskien puolustusalan sääntelyn yksinkertaistamista.

Omnibus-paketti sisältää asetusehdotuksen puolustusvalmiutta koskevien hankkeiden lupamenettelyjen nopeuttamisesta (COM(2025) 821 final); muutosehdotuksia viiteen asetukseen (COM(2025) 822 final); muutosehdotuksia kahteen puolustusalan direktiiviin (COM(2025) 823 final); muutosehdotuksia kahteen komission delegoituun asetukseen, C(2025) 3801 / 3 ja C(2025) 3802 / 3; sekä tiedonannon kestävän rahoituksen viitekehyksen soveltamisesta puolustussektoriin, (C(2025) 3800 / 3).

Ehdotukset kuuluvat puheenjohtajavaltio Tanskan prioriteetteihin. Heinäkuussa järjestetään vielä neljä työryhmäkokousta ja käsittely jatkuu heti kesätauon jälkeen tiiviinä 1.9. alkaen.

Paketit liittyvät läheisesti yhteen ja täydentävät toisiaan. Näin ollen valtioneuvosto pitää kokonaiskuvan hahmottamisen ja eduskunnan vaikutusmahdollisuuksien turvaamisen kannalta tarkoituksenmukaisena käsitellä kaikkia paketteihin sisältyviä ehdotuksia yhdessä eduskuntakirjelmässä.

2 Suomen kanta

Valtioneuvosto tukee toimia EU:n puolustusteollisen pohjan vahvistamiseksi ja puolustustarvikkeiden oikea-aikaisen saatavuuden parantamiseksi. Valtioneuvosto tukee komission tavoitetta luoda unionille pidemmän aikavälin puolustusteollisuusohjelma ja katsoo, että ohjelma vastaa osaltaan Ukrainan sodan myötä korostuneeseen tarpeeseen kehittää ja parantaa Euroopan sotilaallisia suorituskykyjä sekä laadullisesti että määrällisesti ja edesauttavan tulevaisuuden suorituskykyjen kehittämistä. (U 30/2024 vp)

Suomi pitää hyvänä, että komissio tarkastelee puolustuksen lainsäädäntökehikkoa pyrkien yksinkertaistamaan ja tehostamaan sitä tiiviissä yhteistyössä puolustusteollisuuden kanssa. Erityisen tärkeää on vähentää pk-yritysten hallinnollista taakkaa rahoitusohjelmissa. (E 33/2025 vp)

Valtioneuvoston tavoite on, että unioniin luodaan puolustustarvikkeiden yhteismarkkinat. Valtioneuvosto ajaa EU:n yhteistä eurooppalaista asevientipolitiikkaa, EU:n yhteisiä puolustushankintoja sekä tulevaisuuden puolustusteknologioiden tutkimisen ja kehittämisen rahoituksen lisäämistä. (E 52/2023 vp)

Unionin puolustustarvikkeiden yhteismarkkinoiden kehittämisessä Valtioneuvosto painottaa erityisesti avoimuuden ja tasapuolisen kohtelun periaatetta. (E 52/2023 vp)

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti komission ehdotuksiin joustavoittaa jäsenvaltiokohtaisten koheesiosaantojen kohdentamista puolustusinvestointeihin. (E 21/2025 vp)

Valtioneuvosto tukee komission ehdotusta suunnata koheesiovaroja kokonaisturvallisuuden lisäämiseen. Valtioneuvosto näkee sotilaallisen liikkuvuuden hankkeiden, puolustusta palvelevan infrastruktuurin rakentamisen sekä puolustusteollisuuden monipuolisen kehittämisen vahvistavan alueiden kilpailukykyä ja lisäävän työllisyyttä. (U 17/2025 vp)

Suomi suhtautuu positiivisesti tavoitteeseen vahvistaa teknologian tutkimusta ja kehittämistä, jolla on kaksikäyttöpotentiaalia. Tämä tulisi kuitenkin toteuttaa Horisontti Eurooppa –ohjelman rakenteita tai toimeenpanoa monimutkaistamatta. (E 6/2024 vp)

Suomi tukee erityisesti vaihtoehtoja, joissa vahvistettaisiin olemassa olevia mekanismeja. Päällekkäisyyksiä EU:n sisäisesti ja suhteessa esimerkiksi Naton instrumentteihin tulisi välttää. Pk-yritysten ja startup-yritysten osallistamista yhteisen puolustuksen ja turvallisuuden vahvistamiseen on tärkeää kehittää olemassa olevan kehyksen puitteissa. (E 6/2024 vp)

Horisontti Euroopan avaamista kaksikäyttöpuolelle voidaan tarkastella. Euroopan puolustusrahaston hankerahoitus puolustuspuolen TKI-työhön on tarkoituksenmukaista. (E 6/2024 vp)

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että koheesiosaantojen kohdentaminen ilman vaatimusta kansallisesta osarahoituksesta ei loisi ennakkotapausta tulevalle EU:n monivuotiselle rahoituskehyskaudelle.

Tulevaa EU:n monivuotista rahoituskehystä (2028-) koskeviin rahoituskysymyksiin otetaan kantaa osana rahoituskehykseen liittyvää kannanmuodostusta.

Valtioneuvosto tarkentaa kantojaan tarvittaessa neuvotteluiden edetessä.

Viides Omnibus-paketti (puolustus)

Valtioneuvosto tukee komission puolustusalan Omnibus-paketin ehdotuksia mukauttaa ja yksinkertaistaa puolustusalaan vaikuttavaa lainsäädäntökehikkoa. Puolustus- ja turvallisuusalan toimintaedellytysten vahvistaminen on valtioneuvostolle tärkeää.

Asetusehdotus puolustusvalmiutta koskevien hankkeiden lupamenettelyjen nopeuttamisesta (COM (2025) 821 final)

Valtioneuvosto katsoo, että puolustushankkeiden lupamenettelyjä koskevan asetusehdotuksen soveltamisala edellyttäisi selkiyttämistä.

Valtioneuvosto korostaa tarvetta huomioida kansalliset erityispiirteet asianmukaisella tavalla jättämällä jäsenvaltioille riittävästi liikkumavaraa lupamenettelyjen kehittämiseen ja nopeuttamiseen (U 6/2023 vp, U 7/2023 vp).

Luvitukselle asetettavien enimmäismääräaikojen ja viranomaisten määräaikoihin myöntämien pidennysten tulisi olla oikeassa suhteessa siihen aikaan, jonka viranomaiset tarvitsevat asian käsittelemiseksi huolellisesti (U 6/2023 vp, U 7/2023 vp). Valtioneuvosto katsoo, että esimerkiksi teollisten hankkeiden määräaikojen osalta voitaisiin hyödyntää EU:n nettonollateknologia-asetuksen neuvotteluissa sovittuja määräaikoja.

Sääntelyssä tulisi varmistaa ympäristön- ja luonnonsuojelun korkea taso ja johdonmukaisuus unionin muihin ympäristötoimiin ja ympäristötavoitteisiin sekä yleisön osallistumiseen nähden (U 6/2023 vp, U 7/2023 vp).

Valtioneuvosto katsoo, että asetuksen suhdetta YVA-menettelyyn olisi selkeytettävä ja ettei puolustusvalmiushankkeen mahdollisen YVA-menettelyn tulisi lähtökohtaisesti kuulua 5 artiklassa esitettyjen lupaprosessia koskevien määräaikojen piiriin.

Valtioneuvosto katsoo, että alueidenkäyttö ja kaavoitus ovat kansallisesti säädeltyä toimintaa, johon liittyy runsaasti kansallisia ominaispiirteitä ja tarpeita, minkä takia asetuksen olisi mahdollistettava riittävä joustavuus sen soveltamisessa jäsenvaltioissa.

Valtioneuvosto katsoo, että jäsenvaltioiden tulisi voida kansallisesti rajoittaa alueidenkäyttöä koskevien tietojen saatavuutta mm. kansallisen turvallisuuden tarpeista lähtien. Valtioneuvosto katsoo myös, että kaavoitusta, mukaan lukien kaavoitusprosessiin kuuluvat vaikutusten arvioinnit ja siihen mahdollisesti liittyvät Natura-arvioinnit mahdollisine poikkeamismenettelyineen, ei tulisi lukea kuuluvaksi lupamenettelyihin eikä soveltaa siihen asetuksessa lupamenettelyille esitettyjä määräaikoja. Asetusehdotuksen jatkovalmistelussa olisi tarpeellista vielä arvioida mm. kaavoitusta koskevien artiklojen suhteellisuusperiaatteen mukaisuutta.

Valtioneuvosto katsoo, ettei myöskään SOVA-lain (200/2005) soveltamisalaan kuuluvien suunnitelmien tai ohjelmien laatimista tai ympäristöarviointia tulisi lukea osaksi lupamenettelyjä, eikä 5 artiklassa esitettyjen määräaikojen tulisi koskea niitä.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota siihen, että 5 artiklan kohdassa 8 esitetty ”hiljainen hyväksyntä” vaikuttaisi olevan ongelmallinen perustuslain 21 §:n osalta muun muassa muutoksenhakukeinojen käyttämisen näkökulmasta (U 7/2023 vp). Valtioneuvosto näkee, että se olisi ensisijaisesti pyrittävä poistamaan asetusehdotuksesta. Asetuksessa tulisi myös huomioida tarvittavin tavoin Seveso-direktiivin vaatimukset mm. asianmukaisista kuulemismenettelyistä.

Asetusmuutokset ympäristölainsäädäntöön ja asetukseen Euroopan puolustusrahastosta (COM(2025) 822 final)

Valtioneuvosto tukee biosidiasetukseen ehdotettua muutosta biosidivalmisteiden poikkeuskäyttöä koskevien mahdollisuuksien laajentamisesta.

Valtioneuvosto tukee pysyviä orgaanisia yhdisteitä koskevaan asetukseen 2019/1021 ehdotettuja muutoksia asetuksen mukaisista tiedon toimittamista koskevista vaatimuksista poikkeamiseksi, mikäli kyse on kansallisen turvallisuuden kannalta arkaluonteisesta tiedosta ja kehotetaan komissiota ottamaan oikea-aikaisesti huomioon puolustussektorin käyttötarpeet Tukholman yleissopimuksen neuvotteluiden valmistelussa.

Valtioneuvosto tukee komission ehdotuksia laajentaa jäsenmaiden mahdollisuutta sallia vapautuksia REACH- ja CLP-asetusten noudattamisesta silloin kun se on välttämätöntä maanpuolustuksen kannalta.

Valtioneuvosto tukee komission ehdotusta Euroopan puolustusrahastoa koskevan asetuksen (EU) 2021/697 muuttamisesta.

Valtioneuvosto tukee ehdotusta, jonka mukaan kehittämishankkeita rahoittaville jäsenvaltioille tulisi lähtökohtaisesti myöntää pääsyoikeus hankkeiden tulosaineistoon. Pääsyoikeuksien tarkemmista ehdoista neuvoteltaisiin kuitenkin edelleen teollisuuskonsortion kanssa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä ehdotusta hankkeiden joustavammasta testaamisesta EU:n ulkopuolella, erityisesti hyödyntäen Ukrainan taistelukentältä saatuja oppeja.

Valtioneuvosto voi myös tukea EDF:n arviointikriteerien yksinkertaistamista ja esikaupallisten hankintojen sääntöjen selkeyttämistä. Valtioneuvosto kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että arviointikriteerien tulisi olla mahdollisimman selkeitä ja todennettavissa.

Valtioneuvosto suhtautuu avoimesti ehdotukseen hyödyntää EDF:n valmistelussa myös monivuotisia työohjelmia. On tärkeä kuitenkin jatkossakin ylläpitää joustavuus EDF:n toimenpanossa ja hankerahoituksessa.

Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti ehdotukseen edistää rahoitettavien hankkeiden valintaa ilman kilpailua. Hankkeiden rahoittaminen ilman kilpailutusta tulisi jatkossakin tapahtua ainoastaan poikkeustapauksissa ja tarkoin perustein.

Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti ehdotukseen hankkeiden epäsuorasta hallinnoimisesta. Valtioneuvoston arvion mukaan ehdotus antaisi epäsuorasta hallinnoinnista vastaavalle taholle päätösvallan hankerahoituksen myöntämisestä ja näkee, että nykyisen asetustekstin muotoilussa tulisi pysyä.

Puolustusalan direktiivimuutokset (COM(2025) 823 final)

Valtioneuvosto tukee komission ehdotusta puolustus- ja turvallisuushankintadirektiivin (2009/81/EY) muuttamisesta.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että ehdotus yksinkertaistaa ja nopeuttaa puolustukseen ja turvallisuuteen liittyviä hankintamenettelyjä jäsenvaltioissa, vähentää yritysten hallinnollista taakkaa sekä poistaa esteitä rajat ylittävältä puolustushankintayhteistyöltä.

Valtioneuvosto tukee komission ehdotusta EU:n sisäisten puolustukseen liittyvien tuotteiden siirtojen direktiivin (2009/43/EY) muuttamisesta.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että ehdotus harmonisoi ja yksinkertaistaa lupakäytänteitä jäsenvaltioissa, vähentää yritysten hallinnollista taakkaa sekä poistaa esteitä rajat ylittävältä puolustusteolliselta yhteistyöltä.

Valtioneuvosto suhtautuu varovaisen myönteisesti ehdotuksen sisältämiin komission uusiin toimivaltuuksiin antaa delegoituja asetuksia. Valtioneuvosto katsoo kuitenkin, että ehdotuksen sisältämät komission uudet toimivaltuudet vaativat vielä täsmentämistä.

Valtioneuvosto pitää esitettyjä muutoksia direktiiveihin tarkoituksenmukaisina. Valtioneuvoston arvion mukaan toimet edistävät puolustustarvikkeiden sekä laajemmin turvallisuuteen liittyen materiaalien oikea-aikaista saatavuutta EU:ssa sekä näiden yhteismarkkinoiden kehitystä.

Mini-Omnibus COM(2025) 188 final

Valtioneuvosto suhtautuu yleisellä tasolla myönteisesti komission Mini-Omnibus ehdotuksiin, jotka tukevat rahoituksen kohdentamista puolustusalaan hyödyttäviin hankkeisiin.

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti nykyisen rahoituskehyskauden koheesiorahoituksen uudelleenkohdentamiseen sotilaallisen liikkuvuuden priorisointeihin tarpeisiin. Valtioneuvosto myös tukee esitettyjä täydennyksiä Digitaalinen Eurooppa -ohjelman osalta, mitkä helpottaisivat ohjelman käyttöä puolustus- ja kaksoiskäyttötarkoituksiin.

Valtioneuvosto kannattaa tähän Mini-Omnibus ehdotukseen liittyvien EU-rahoitusohjelmien rahoituksen myöntämiseen liittyvien turvallisuustoimien toteuttamista mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti joko unionin tai jäsenvaltioiden tasolla tai niiden yhteistyönä.

Valtioneuvosto tukee Mini-Omnibusin muutosehdotuksia koskien Euroopan puolustusrahastoa. Valtioneuvosto pitää myönteisenä murroksellisten teknologioiden rahoittamisen edistämistä ja mahdollisuutta jäsenvaltioille yhteistyöhön perustuvan hallinnoinnin puitteissa myönnettyjen varojen vapaaehtoisesta siirtämisestä Euroopan puolustusrahastoon.

Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti ehdotukseen pidentää ASAP-välineen voimassaoloaikaa.

3 Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtaja Ursula von der Leyen ilmoitti syksyllä 2024 poliittisissa suuntaviivoissa, että puolustus on seuraavien viiden vuoden aikana komission tärkeimpiä prioriteetteja. Viime vuosikymmenten kroonisesti riittämättömät investoinnit ja varojen tehoton käyttö sotilaallisiin voimavaroihin ovat heikentäneet Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan (EDTIB) tuotantokapasiteettia ja innovointipotentiaalia ja tehneet samalla puolustusmarkkinoista kansallisesti hajautuneet. Uuden lähestymistavan määrittelemiseksi ja EU:n investointitarpeiden yksilöimiseksi Euroopan komissio ja korkea edustaja esittivät 19. maaliskuuta 2025 valkoisen kirjan Euroopan puolustusvalmiudesta vuoteen 2030 mennessä sekä ReArm Europe -suunnitelman.

Komissio näkee, että Euroopan puolustuksen vahvistaminen edellyttää unionin puolustusteknologisen ja teollisen pohjan vahvistamista, jotta se voi tuottaa tarvittavia voimavaroja puolustukselle. Tämä edellyttää yhteisiä ja jatkuvia toimia EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla yhteisten investointien tekemiseksi EU:n puolustukseen. Toimilla tarjotaan unionin puolustusteollisuudelle pitkän aikavälin ennustettavuutta, jota se tarvitsee voidakseen investoida uuteen tuotantokapasiteettiin. Valkoisessa kirjassa tunnistettiin tarve hyödyntää paremmin EU:n siviilipuolen rahoitusohjelmia puolustusalan tukemisessa sekä yksinkertaistaa puolustusalan sääntelyä.

Viides Omnibus-paketti (puolustus)

Puolustuksen Omnibus-paketti koostuu neljästä kokonaisuudesta:

- 1) Uusi asetusehdotus puolustusvalmiutta koskevien hankkeiden lupamenettelyjen nopeuttamisesta
- 2) Muutoksista kahteen direktiiviin:

- a) 2009/81/EY hankintaviranomaisten ja hankintayksiköiden tekemien rakennusurakoita sekä tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta puolustus- ja turvallisuusosalalla
- b) 2009/43/EY yhteisön sisällä tapahtuvia puolustukseen liittyvien tuotteiden siirtoja koskevien ehtojen yksinkertaistamisesta

3) Muutoksista viiteen asetukseen:

- a) (EY) 1907/2006 asetus lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH-asetus)
- b) (EY)1272/2008 asetus aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnoista ja pakkaamisesta
- c) (EU) No 528/2012 asetus biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoilla ja niiden käytöstä
- d) (EU) 2019/1021 asetus pysyvistä orgaanisista yhdisteistä
- e) (EU) 2021/697 asetus Euroopan puolustusrahastosta ja asetuksen (EU) 2018/1092 kumoamisesta

4) Muutoksista kahteen delegoituun asetukseen

- a) Komission delegoitu asetus (EU) 2021/1078 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/523 täydentämisestä InvestEU-rahaston investointisuuntaviivoilla
- b) Komission delegoitu asetus (EU) 2020/1818 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/1011 täydentämisestä EU:n ilmastosiirtymää koskevien vertailuarvojen ja EU:n Pariisin sopimuksen mukaisten vertailuarvojen vähimmäisvaatimusten osalta

Lisäksi komissio antoi viidennen Omnibus-paketin yhteydessä tiedonannon kestävän rahoituksen viitekehyksen soveltamisesta puolustussektoriin.

Uusi asetus puolustushankkeiden lupamenettelyistä (COM(2025) 821 final)

Asetusehdotuksen mukaan jokaisen jäsenvaltion on kolmen kuukauden kuluessa asetuksen voimaantulosta perustettava tai nimettävä yksi viranomainen, joka toimii yhteyspisteenä puolustushankkeiden lupamenettelyissä. Jäsenvaltioiden on tarjottava keskitetysti ja helposti saatavilla olevassa muodossa tietoa lupamenettelyistä ja EU:n ja kansallisista rahoitusmahdollisuuksista.

Jäsenvaltioiden on tuettava puolustushankkeita hallinnollisesti, erityisesti pk-yrityksiä ja keskusuria yrityksiä, mm.: avustamalla lupaprosessin eri vaiheissa.

Asetuksen mukaan puolustushankkeen lupaprosessi kattaa kaikki hankkeen edellyttämät asiaankuuluvat luvat. Asetus määrittäisi lupaprosessin enimmäiskestoksi 60 päivää.

Poikkeustapauksissa prosessin kesto voidaan pidentää kertaalleen 30 päivällä (esimerkiksi perustuen hankkeen kokoluokkaan ja monimutkaisuuteen) tai 60 päivällä, jos hanke aiheuttaa erityisiä terveys- tai turvallisuusriskejä. Jos viranomainen ei tee päätöstä määräajassa, lupa katsotaan myönnettyksi hiljaisesti. Lupaprosessi alkaa, kun yhteyspiste vahvistaa hakemuksen olevan täydellinen.

Kansallisten viranomaisten on myös sisällytettävä puolustushankkeiden kehittämismahdollisuudet alueellisiin ja paikallisiin kaavoitussuunnitelmiin. Tarvittavien ympäristövaikutusten arvioinnit tulisi yhdistää (esimerkiksi luonto- ja vesidirektiivien mukaiset arviot). Arvioinnit on tehtävä asetuksessa määritellyissä aikarajoissa

Lisäksi asetus määräisi, että kaikki oikeudelliset ja hallinnolliset menettelyt, kuten riidanratkaisu, oikeudenkäynnit, valitukset ja välimiesmenettelyt, jotka liittyvät puolustushankkeisiin, käsitellään kiireellisinä, mikäli kansallinen lainsäädäntö sen sallii.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, YVA-laki) mukaan hankkeisiin, joilla on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia, on sovellettava ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely). Asetusehdotuksen hankemääritelmä on laaja, jonka seurauksena on mahdollista, että asetuksen soveltamisalaan kuuluisi hankkeita, jotka kuuluvat myös YVA-lain soveltamisalaan.

YVA-lain mukainen YVA-menettely on toteutettava suunnittelun varhaisessa vaiheessa, eikä lupahakemus ole täydellinen, ennen kuin tarvittavat YVA-asiakirjat on liitetty siihen. Viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja perustellun päätelmän sekä valtioiden rajat ylittäviin vaikutuksiin liittyvät 29 §:ssä tarkoitetut kansainvälistä kuulemista koskevat asiakirjat. Kansallisesti YVA-menettely on lupamenettelystä erillinen menettely.

YVA-lain 36 §:ssä säädetään maanpuolustusta ja siviilivalmiutta koskevasta poikkeuksesta, jonka mukaan toimivaltainen viranomainen voi hankkeesta vastaavan esityksestä päättää, ettei ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelleta sellaisiin hankkeisiin, joiden yksinomaisena tarkoituksena on puolustukseen tai siviilivalmiuteen liittyvät toimet, jos arviointimenettelyn soveltaminen vaarantaisi niiden tarkoituksen. On mahdollista, että nykyisen asetusehdotuksen muotoilulla asetuksen soveltamisalan piiriin tulisi myös hankkeita, joihin ei sovelleta poikkeusmenettelyä ja jotka kuuluvat YVA-lain piiriin.

Asetusehdotuksesta jää epäselväksi, koskeeko se ja siinä esitetyt määräajat lupamenettelyn lisäksi myös YVA-menettelyä, koska asiasta ei ole mainintaa. Asetusehdotuksen 8 artiklassa todetaan, ettei asetus rajoita Espoon sopimuksen (67/1997) ja sen strategista ympäristöarviointia koskevan pöytäkirjan (69/2010) soveltamista. Sopimuksen velvoitteet hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnin osalta on täytäntöönpantu YVA-laissa.

Suomessa alueidenkäyttölaki ottaa jo huomioon maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja velvoittaa huomioimaan ne kaavoituksessa. Puolustusteollisuuden tarvitsemat aluevaraukset käsitellään myös tarpeen mukaan kaavoituksessa jo nykyisin alueidenkäyttölain mukaisissa kaavoitusprosesseissa. Suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöarviointi toteutuu Suomessa kaavoituksen osalta alueidenkäyttölain mukaisesti. Tarvittaessa kaavoituksen edellyttämät Natura-arvioinnit toteutetaan kaavoitusprosessin vaikutusten arvioinnin yhteydessä.

Erityisissä tilanteissa, kuten turvallisuustilanteen nopean kiristymisen myötä, puolustusvalmiutta koskevissa hankkeissa / toiminnoissa voi olla tarve nopealle tuotannon tai toiminnan lisäämiselle. Näiden tilanteiden edellyttämät lupa- ja arviointiprosessit (esimerkiksi

ympäristö-, kemikaali- ja luonnonsuojelulain mukaiset lupa- ja arviointiprosessit) voivat joissakin tilanteissa hidastaa välttämätöntä ja kiireellistä hankkeen / toiminnan aloittamista. Asetusehdotuksessa ei käsitellä edellä kuvattuja erityisiä tilanteita. Kansallisten säädösten sisältämissä puolustuspoikkeuksissa on osin huomioitu erityisten tilanteiden edellyttämiä tarpeita.

Ympäristöalan asetusmuutokset (COM(2025) 822 final)

(EU) 528/2012 asetus biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoilla ja niiden käytöstä (biosidiasetus): Biosidiasetukseen ehdotetaan muutosta, jonka mukaan jäsenvaltiot voisivat myöntää yleisiä poikkeuksia biosidiasetuksesta biosidivamisteille sellaisinaan tai käsitellyissä esineissä, kun se on tarpeen maanpuolustuksen vuoksi. Tämä olisi laajennus poikkeusmahdollisuuksiin. Voimassa olevan biosidiasetuksen mukaan poikkeuksia voidaan myöntää vain tietyissä tapauksissa ja tietyille biosidivalmisteille eli poikkeusten tulee olla rajoitettuja tietyihin biosidivalmisteisiin ja niiden määrittelyihin käyttöihin.

Biosidiasetukseen ehdotettu muutos biosidivalmisteiden nykyistä laajemmista poikkeusmahdollisuuksista voi vaikuttaa sekä ympäristön- että terveydensuojelun tasoa heikentävästi, kun käyttöön voisi tulla biosidivalmisteita, joiden riskejä ei ole arvioitu eikä tarvittavia riskinvähennysmenetelmiä määritelty. Biosidiasetuksesta poikkeaminen olisi edelleen jäsenvaltion omassa päätösvallassa. Suomessa puolustuspoikkeuksesta säädetään kemikaalilain (599/2013) 3 §:ssä ja kemikaalilain nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa maanpuolustusta koskevista poikkeuksista kemikaalilainsäädännön soveltamisessa (217/2022). Näitä kansallisia säädöksiä olisi muutettava biosidiasetukseen ehdotetun muutoksen toteutuessa.

Komission ehdotuksella lisättäisiin pysyviä orgaanisia yhdisteitä koskevaan asetukseen (EU) 2019/1021 (ns. POP-asetus) uusi puolustusvalmiuden määritelmä. Artiklaan 3 lisättäisiin kehoitus komissiolle ottaa huomioon puolustusvalmiuden edellyttämät POP-yhdisteiden käyttötarkoitukset siinä vaiheessa, kun valmistellaan EU:n osallistumista YK:n alaisen Tukholman yleissopimuksen neuvotteluihin (yleissopimus ei sisällä yleistä puolustuspoikkeusta). Asetuksen artiklaan 13 ehdotetaan lisättäväksi poikkeus, jonka mukaisesti EU-jäsenvaltiot voivat poiketa POP-asetuksen tiedontoimittamisvaatimuksista, yleissopimuksen sallimissa puitteissa, mikäli tietojen katsotaan olevan kansallisen turvallisuuden kannalta salassa pidettäviä.

REACH-asetusta ehdotetaan muutettavaksi siten, että jäsenvaltiot voivat sallia vapautuksen asetuksen velvoitteista yleisesti tapauksissa, joissa poikkeaminen on välttämätöntä maanpuolustuksen kannalta. Tällä hetkellä jäsenvaltioiden on mahdollista sallia vapautukset asetuksen noudattamisesta erityisissä tapauksissa, jos se on välttämätöntä maanpuolustuksen vuoksi. Vapautukset voivat koskea aineita sellaisenaan, seoksessa tai esineessä.

CLP-asetuksen ehdotetaan muutettavaksi siten, että jäsenvaltiot voivat sallia vapautuksen asetuksen velvoitteista yleisesti tapauksissa, joissa poikkeaminen on välttämätöntä maanpuolustuksen kannalta. Tällä hetkellä jäsenvaltioiden on mahdollista sallia vapautukset asetuksen noudattamisesta erityisissä tapauksissa, jos se on välttämätöntä puolustuksen vuoksi. Vapautukset voivat koskea aineita sellaisenaan, seoksessa tai esineessä.

Komission muutosehdotukset koskien (EU)2021/697 asetusta Euroopan puolustusrahastosta (COM(2025) 822 final)

Ehdotuksella mahdollistettaisiin hanketestausta EU:n ulkopuolella (esim. Ukrainassa), mikä nopeuttaisi suorituskykyjen kehittämistä ja toisi käytännön kokemusta taistelukentältä. Samalla mahdollistettaisiin myös hankkeiden suorahaut tietyissä tilanteissa ilman hakukilpailutusta.

Epäsuoran hallinnoinnin (indirect management) käyttöä laajennettaisiin ja epäsuorasta hallinnoinnista vastaava taho saisi päättävällään rahoituspäätöksestä. Komissio pyrkii myös selkeyttämään ja yksinkertaistamaan esikaupallisten hankintojen (pre-commercial procurement) sääntöjä EDF-hankkeiden yhteydessä.

EDF:n rahoitushakemusten arviointikriteerejä yksinkertaistettaisiin ja mukautettaisiin vastaamaan paremmin hakuaiheisiin. Mahdollistettaisiin yksittäisten arviointikriteerien valinta tapauskohtaisesti puolustusrahaston tavoitteiden mukaan.

Komissio ehdottaa, että EDF:n toimenpiano voisi tapahtua vuosittaisten työohjelmien lisäksi monivuotisilla työohjelmilla, mikä parantaisi rahoituksen ennakoitavuutta ja hankkeiden jatkuvuutta. Lisäksi hankkeiden pk-yritysten rahoitusbonusta muutettaisiin vahvistamalla pk-yritysten ja suurten yritysten yhteistyötä ja korostamalla rajat-ylittävien pk-yritysten osallistumista. Kehittämishankkeisiin osallistuville jäsenvaltioiden viranomaisille taattaisiin pääsyoikeus hankkeiden tuloksiin kohtuullisin ehdoin.

Puolustus- ja turvallisuushankintoja koskevan direktiivin (2009/81/EY) muutosehdotukset (COM(2025) 823 final)

Komissio ehdottaa, että direktiivin kynnysarvoja korotetaan, jotta jäsenvaltiot voivat keskittyä kriittisiin sopimuksiin ja vähentää alan hallinnollista taakkaa pienempien hankintamenettelyjen osalta. Lisäksi ennakoitun arvon laskussa huomioidaan uusi hankintamenettely (innovaatiokumppanuus).

Ehdotuksella mahdollistettaisiin nykyistä selkeämmin eri jäsenmaiden hankintayhteistyö sallimalla hankintayksikön osallistuminen hankintaan, jonka varsinaisena toteuttajana on toisessa jäsenvaltiossa toimiva (yhteis)hankintayksikkö.

Säännökset, jotka koskevat jäsenvaltioiden liittymistä tutkimus- ja kehitystyöhön perustuviin yhteistyöohjelmiin tutkimus- ja kehitysvaiheen päättymisen jälkeen, kodifioitaisiin.

Ehdotuksella otettaisiin käyttöön siviilihankintoja koskevaan direktiiviin 2014/24 perustuva avoin menettely ja dynaaminen hankintajärjestelmä. Lisäksi otettaisiin käyttöön muutettu ja joustavampi innovaatiokumppanuusmenettely, joka perustuu pitkälti direktiivissä 2014/24 käytössä olevaan menettelyyn innovatiivisten ratkaisujen hankinnan tukemiseksi.

Komissio ehdottaa väliaikaista poikkeusta, jonka avulla jäsenvaltiot voivat käyttää neuvottelumenettelyä ilman ennakkoilmoitusta (suorahankinta) yhteisiin hankintoihin, mukaan lukien valmiiden tuotteiden ns. hyllytavarahankinnat ('off-the-shelf'). Poikkeus on käytettävissä samankaltaisten puolustustuotteiden tai sellaisten tuotteiden hankintoihin, joihin on tehty vain pieniä muutoksia. Yhteishankintaan tulee osallistua vähintään kolme jäsenvaltiota.

Muutoksella otettaisiin myös käyttöön yksinkertaistettu menettely kilpailtujen rinnakkaisten tutkimus- ja kehityshankkeiden tulosten tuottamien innovatiivisten tuotteiden tai palveluiden suorahankintaa varten.

Ehdotuksella puitehankintasopimuksia koskevia sääntöjä selvennettäisiin ja puitesopimuksen enimmäiskesto pidennettäisiin seitsemästä kymmeneen vuoteen.

Hankintoihin liittyviä tilastoraportointivelvoitteita vähennettäisiin jäsenvaltioiden hallinnollisen taakan keventämiseksi.

Yhteisön sisäisiä puolustustarvikkeiden siirtoja koskevan direktiivin (2009/43/EY) muutosehdotukset (COM(2025) 823 final)

Komission ehdotus sisältää muutoksia sisäisten siirtojen direktiiviin, joilla yksinkertaistetaan, harmonisoidaan ja joustavoitetaan puolustustarvikkeiden siirtojen lupakäytäntöjä jäsenvaltioiden kesken. Näillä muutoksilla tavoitellaan eurooppalaiselle puolustusteollisuudelle harmonisoidumpaa toimintaympäristöä, joka puolestaan mahdollistaa puolustusteollisen tuotannon kasvattamisen.

Komission ehdotuksella lisättäisiin jäsenvaltioiden harkintavaltaa säätää poikkeuksia puolustustarvikkeiden siirtojen luvanvaraisuudesta. Jäsenvaltiot voisivat niin halutessaan säätää poikkeuksia luvanvaraisuudesta puolustustarvikkeiden siirtoille esimerkiksi EU:n puolustusteollisiin ohjelmiin, rajat ylittäviin teollisiin yhteistyöjärjestelyihin, kriisitilanteisiin ja siirtoille, joissa vastaanottajina ovat EU:n instituutiot ja toimitukset tai Euroopan puolustusvirasto.

Komissiolle ehdotetaan uusia valtuuksia säädellä sisäisten siirtojen direktiivin ei keskeisiä elementtejä delegoiduilla säädöksillä. Tällaisia ovat ehdotuksen mukaan esimerkiksi tietyt direktiivin määritelmät komponenttien siirtoihin liittyen ja mahdolliset uudet esitykset puolustustarvikkeiden siirtojen luvanvaraisuudesta poikkeamiseksi.

Ehdotuksessa jäsenvaltioita veloitettaisiin julkaisemaan uusia puolustustarvikkeiden yleisiä siirtolupia EU:n puolustusteollisiin ohjelmiin liittyen. Nämä kattaisivat lähtökohtaisesti kaikki puolustustarvikkeiden tuoteluokat koko puolustusteollisen ohjelman keston ajan. Lisäksi ehdotuksella yksinkertaistettaisiin yleisten siirtolupien loppukäyttäjäsitoumusehtoja EU:n puolustusteollisiin ohjelmiin liittyen. Jäsenvaltioilta kielletäisiin vaatimasta loppukäyttäjätodistuksia EU:n puolustusteollisiin ohjelmiin liittyvistä yleisistä siirtoluvista, mikäli ohjelmiin liittyvissä rahoitussopimuksissa on sovittu puolustustarvikkeiden jälleensiirron luvanvaraisuudesta.

Ehdotuksessa esitetään nykyisen direktiivin mukaisen yleisen siirtoluvan luotettavuustodistuksen saaneille yritykselle ulottamista myös tilanteisiin, joissa luotettavuustodistuksen saanut yritys voi vastaanottajan sijasta olla myös viejä. Tällä halutaan lisätä eurooppalaisten puolustusteollisten yritysten rekisteröitymisiä luotettavuustodistuksille, sekä yksinkertaistaa tällaisten etabloituneiden puolustusteollisten toimijoiden lupakäytäntöä.

Ehdotuksessa jäsenvaltiota edellytettäisiin jatkossa mahdollistamaan myös uusien yleisten siirtolupien julkaisemisen, joita sisäisten siirtojen direktiivi ei tällä hetkellä kata.

Ehdotuksessa lisäksi yksinkertaistetaan luvan saaneiden yritysten kirjanpitovelvollisuuksia erityisesti aineettomien puolustustarvikkeiden siirtoihin liittyen.

Delegoitujen asetusten muutokset

Komission delegoitu asetukset (EU) 2021/1078 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/523 täydentämisestä InvestEU-rahaston investointisuuntaviivoilla C(2025) 3802 / 3

Osana Omnibus-ehdotustaan komissio on laatinut myös esityksen oman InvestEU-ohjelman investointisuuntaviivoja koskevan asetuksensa muuttamiseksi (komission asetukset (EU)

2021/1078) siltä osin kuin kyse on InvestEU- rahaston investointisuuntaviivojen mukaisista strategisista investoinneista puolustussektorilla.

Nykyiset suuntaviivat rajaavat strategiset investoinnit puolustussektorilla puolustusteknologioihin ja -tuotteisiin, jotka sisältyvät Euroopan puolustusrahaston vuotuisen työohjelmaan. Määritelmä on osoittautunut tarpeettoman monimutkaiseksi ja oikeudellisesti epävarmaksi, ottaen huomioon työohjelman jatkuvasti kehittyvä luonne. Siksi komissio suunnittelee yksinkertaistavansa määritelmää niin, että siinä viitattaisiin yleisemmin investointeihin, jotka kohdistuvat sellaisiin puolustusteknologioihin ja -tuotteisiin, jotka on ensisijaisesti kehitetty sotilaallista käyttöä varten.

Muutoksen myötä ohjelman täytäntöönpanokumppanit ja rahoituksen välittäjät kykenevät selkeämmin tunnistamaan, kuuluvatko lopulliset edunsaajat kolmansia maita koskevien rajausten piiriin sekä selvittämään, millä tavoin rajoituksia sovelletaan kaksoiskäyttoteknologioihin.

Komission delegoitu asetus (EU) 2020/1818 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/1011 täydentämisestä EU:n ilmastosiirtymää koskevien vertailuarvojen ja EU:n Pariisin sopimuksen mukaisten vertailuarvojen vähimmäisvaatimusten osalta (C(2025) 3801 / 3)

Omnibus-ehdotuksen yhteydessä komissio on esittänyt Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/1011 rahoitusvälineissä ja rahoitussopimuksissa vertailuarvoina tai sijoitusrahastojen arvonkehityksen mittaamisessa käytettävistä indekseistä ja direktiivien 2008/48/EY ja 2014/17/EU sekä asetuksen (EU) N:o 596/2014 muuttamisesta (jäljempänä *vertailuarvoasetus*) nojalla annetun komission delegoidun asetuksen (EU) 2020/1818 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/1011 täydentämisestä EU:n ilmastosiirtymää koskevien vertailuarvojen ja EU:n Pariisin sopimuksen mukaisten vertailuarvojen vähimmäisvaatimusten osalta (jäljempänä *delegoitu asetus*) muuttamista.

Vertailuarvoasetuksen nojalla annetun delegoidun asetuksen mukaisesti kaikki sellaiset yritykset, jotka osallistuvat kiistanalaisten aseiden tuotantoon tai käyttöön, suljetaan pois Pariisin ilmastopimuksen mukaisista vertailuarvoista ja EU:n ilmastosiirtymää koskevista vertailuarvoista. Delegoidussa asetuksessa käytetty määritelmä kiistanalaisista aseista on koettu liian epäselväksi ja on omiaan aiheuttamaan sekaannusta. Komissio on ehdottanut epäselvyyksien poistamiseksi ja määritelmien selkeyttämiseksi, että vertailuarvoasetuksen nojalla annetussa delegoidussa asetuksessa määriteltäisiin tarkemmin kielletyt aseet. Delegoidussa asetuksessa tarkoitetuiksi kielletyiksi aseiksi määriteltäisiin seuraavat aseet, jotka on kielletty kansainvälisillä sopimuksilla:

- yleissopimuksen bakteriologisten (biologisten) ja toksiiniaseiden kehittämisen tuottamisen ja varastoimisen kieltämiseksi ja niiden hävittämiseksi 1 artiklan mukaiset biologiset aseet;
- kemiallisten aseiden kehittämisen, tuotannon, varastoinnin ja käytön kieltämisestä sekä niiden hävittämisestä tehdyn yleissopimuksen 2 artiklan mukaiset kemialliset aseet;
- jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä tehdyn yleissopimuksen (ns. Ottawan sopimus) 2 artiklan mukaiset jalkaväkimiinat; ja
- rypäleaseet kieltävän sopimuksen 2 artiklan mukaiset rypäleaseet.

Komission tiedonanto kestävän rahoituksen viitekehyksen soveltamisesta puolustussektoriin (C(2025) 3800 / 3)

Komissio antoi viidennen Omnibus-ehdotuksen yhteydessä tiedonannon kestävän rahoituksen viitekehyksen soveltamisesta puolustussektoriin. Tiedonannolla komissio pyrkii ohjeistamaan ja selkeyttämään EU:n kestävän rahoituksen lainsäädäntökehyksen soveltamista puolustussektoriin. Komissio on myös ehdottanut, että Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/2088 kestävyteen liittyvien tietojen antamisesta rahoituspalvelusektorilla (ns. EU:n kestävän rahoituksen tiedonantoasetus) uudelleentarkastelun yhteydessä annetaan tarvittaessa selvennyksiä puolustussektorin ja EU:n kestävän rahoituksen lainsäädäntökehyksen välisestä suhteesta.

Mini-Omnibus COM(2025) 188 final

Mini-Omnibus asetusehdotus koostuu muutoksista kuuteen asetukseen:

- a) (EU) 2021/694 asetus Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta
- b) (EU) 2021/695 asetus Horisontti Eurooppa -puiteohjelmasta
- c) (EU) 2021/697 asetus Euroopan puolustusrahastosta
- d) (EU) 2021/1153 asetus Verkkojen Eurooppa -välineestä
- e) (EU) 2023/1525 asetus Ampumatarvikkeiden tuotannon tukemisen välineestä
- f) (EU) 2024/795 asetus Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälineestä

Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaa koskevassa muutosehdotuksessa korostetaan kaksikäyttötoimien tukemista välineen yleisenä ja erityisenä tavoitteena ja mahdollisuutta hyödyntää EU-budjetin joustavuutta, jotta voidaan tukea EU:n kilpailukykyä ja strategista riippumattomuutta edistäviä hyvin kohdennettuja lisäinvestointeja.

Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaa koskevalla muutoksella mahdollistettaisiin tuki teknologioille, joilla on mahdollisia kaksikäyttötarkoituksia Euroopan innovaationeuvoston Accelerator-välineen puitteissa, sekä pääomatuki teknologioille, joissa keskitytään puolustussovellusten laajentamiseen. Käyttämättä jääneet varat ja Euroopan innovaationeuvoston rahastosta Horisontti 2020 -puiteohjelman pilottivaiheen aikana tehdyistä investoinneista saatavat mahdolliset tuotot olisi asetettava saataville, jotta voidaan rahoittaa kaksikäyttö- ja puolustusalan lisähankkeita, jotka hyötyvät muutetusta soveltamisalasta.

Euroopan puolustusrahaston muutoksella mahdollistettaisiin samaa toimea koskevan rahoituksen kumulointi puolustusrahaston ja muiden unionin ohjelmien välillä. Ehdotuksella otettaisiin myös käyttöön mahdollisuus jäsenvaltioille yhteistyöhön perustuvan hallinnoinnin puitteissa myönnettyjen varojen vapaaehtoinen siirto Euroopan puolustusrahastoon. Näitä varoja on käytettävä asianomaisen jäsenvaltion hyväksi. Lisäksi asetuksessa ehdotetaan murroksellisten puolustusteknologioiden rahoittamisen valintamenettelyjen yksinkertaistamista.

Verkkojen Eurooppa (CEF) -välineen digitaalialan ohjelmaa koskeva muutos mahdollistaisi puolustustarvikkeiden ja -teknologian kehittämiseen tarvittavat verkkoon liitetyt digitaaliset

valmiudet, mukaan lukien pilvipalvelujen, tekoälyn ja tekoälyn gigatehtaiden verkkoon liittäminen. Tämä soveltamisalan alan laajennus on kansallisesti nähty hyvänä.

ASAP-asetusta ehdotetaan muutettavaksi, jotta voitaisiin suorittaa kansallisia lisärahoitusosuuksia välineeseen ja jatkaa asetuksen soveltamista 30. kesäkuuta 2025 jälkeen.

Ehdotus mahdollistaisi komission myöntää Horisontti Eurooppa -ohjelman, Euroopan puolustusrahaston ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelman puitteissa STEP-merkkejä puolustusalan suurille potentiaalisille hankkeille. Merkkien tavoitteena on antaa myönteinen signaali näistä hankkeista ja houkutella rahoitusta muista lähteistä (muista EU:n rahastoista, kansallisista rahastoista tai yksityisiltä tai institutionaalisilta sijoittajilta).

Komissio ehdotti 1. huhtikuuta 2025 osana koheesiopolitiikan väliarviointia Euroopan aluekehitysrahastoa (EAKR) ja koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa (JTF) ja Euroopan sosiaalirahasto plussaa (ESR+) koskevien asetusten muuttamista. Komission antamien ehdotusten erityisenä tavoitteena on muun muassa laajentaa jäsenvaltioiden mahdollisuuksia tukea puolustuksen valkoisessa kirjassa kuvattuja tarpeita vahvistaa turvallisuus- ja puolustusulottuvuutta läpileikkaavasti EU:n rahoitusohjelmissa, ja siten osaltaan tukea komission ReArm Europe -suunnitelmaa. Mini-Omnibus ehdotuksella täydennetään koheesiopolitiikan väliarviointia. STEP-kehysvälineen soveltamisalan laajentaminen mahdollistaisi sen, että puolustusalan kriittisen teknologian kehittämiseen ja valmistukseen tehtäviä investointeja voitaisiin tukea EAKR:n ja koheesiorahaston nykyisten STEP-erityistavoitteiden puitteissa. Samoin puolustusalan kriittisen teknologian kehittämisen/valmistuksen kannalta merkityksellistä osaamista voitaisiin tukea STEP-kehysvälineestä ESR+:n kautta.

Koheesiopolitiikan väliarviointia koskevan ehdotuksen mukaan Euroopan yleisiä puolustus- ja varautumisvalmiuksia tulisi voida vahvistaa tukemalla EAKR:stä investointeja, jotka vahvistavat teollista kapasiteettia puolustus- ja kaksikäyttökyvykkyyksien tuottamiseksi kaikilla EU:n alueilla ja kaiken kokoisissa yrityksissä. Toisessa komission esitykseen sisältyvässä uudessa puolustukseen liittyvässä erityistavoitteessa kehitettäisiin kriisinkestävää puolustus- tai kaksikäyttöinfrastruktuuria sotilaallisen liikkuvuuden edistämiseksi EU:ssa. ESR+ rahastosta voitaisiin tukea puolustusteollisuuden osaamisen kehittämistä kansallisiin ohjelmiin lisättävän uuden toimintalinjan kautta. Strategisen painopisteen siirtoa uusiin erityistavoitteisiin ja STEP:iin keskittyviin toimintalinjoihin tuettaisiin komission ehdotuksen mukaan korotetuilla 30 %:n ennakkomaksuilla sekä 100 %:n EU-osarahoitusosuuksilla.

Sotilaallisen liikkuvuuden erityistavoitteen nojalla tuetuissa toimitissa olisi komission ehdotuksen mukaan ensisijaisesti keskityttävä tapauksen mukaan yhteen tai useampaan niistä neljästä EU:n ensisijaisesta sotilaallisen liikkuvuuden käytävästä, jotka jäsenvaltiot ovat yksilöineet neuvoston päätöksellä 18 päivänä maaliskuuta 2025 (Sotilaallista liikkuvuutta EU:ssa ja sen ulkopuolella koskevien sotilaallisten vaatimusten liite II). Sotilaallista liikkuvuutta voitaisiin komission ehdotuksen mukaan tukea sekä EAKR:stä että koheesiorahastosta. Komission mukaan koheesiorahastoista tukea saavien jäsenvaltioiden kansallisten allokaatioiden vapaaehtoisilla siirroilla Verkkojen Eurooppa -välineen (CEF) sotilaallisen liikkuvuuden määrärahoihin varmistettaisiin koordinoitua toimet puolustusta koskevassa valkoisessa kirjassa korostetuilla sotilaallisen liikkuvuuden käytävillä. Tämän prosessin helpottamiseksi ehdotetaan muutosta Verkkojen Eurooppa (CEF) -välinettä koskevaan asetukseen.

4 EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Viides Omnibus-paketti (puolustus)

Siltä osin kuin ehdotus muuttaisi voimassa olevia asetuksia ja direktiivejä, perustuu se niiden hyväksymiseen jo sovellettuihin oikeusperustoihin. Näin ollen useamman oikeusperustan käyttäminen on tässä yhteydessä perusteltua. Ehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 53 artiklan toiseen kohtaan, 62 ja 114 artiklaan, 173 artiklan kolmanteen kohtaan, 182 artiklan neljanteen kohtaan, 183 artiklaan, 188 artiklan toiseen kohtaan sekä 192 artiklan ensimmäiseen kohtaan.

Uusi asetusehdotus puolustusvalmiutta koskevien hankkeiden lupamenettelyjen nopeuttamisesta perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 114 artiklaan. SEUT 114 artiklan perusteella voidaan harmonisoida jäsenvaltioiden lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä sisämarkkinoiden toteuttamiseksi ja niiden toiminnan varmistamiseksi.

EU-tuomioistuimien on vakiintuneesti katsonut, että säädös voidaan hyväksyä SEUT 114 artiklan perusteella ainoastaan, mikäli siitä ilmenee objektiivisesti ja tosiasiallisesti, että sen tarkoituksena on sisämarkkinoiden toteuttamista ja toimintaa koskevien edellytysten parantaminen. Tältä osin asetusehdotuksen perustelukappaleissa viitataan erityisesti eri jäsenvaltioiden kansallisten lupamenettelyjen välillä vallitseviin eroavaisuuksiin. Lisäksi sisämarkkinoiden toimintaa häiritseviä eroja odotetaan syntyvän jatkossa lisää, mikäli osa jäsenvaltioista ryhtyy toimenpiteisiin omien lupamenettelyidensä nopeuttamiseksi.

Lupamenettelyistä, niiden kestosta ja suhteesta unionin ympäristölainsäädäntöön on pidetty mahdollisena säätää SEUT 114 artiklan nojalla esimerkiksi asetuksessa (EU) 2024/1252 puitteiden vahvistamisesta kriittisten raaka-aineiden turvatun ja kestävä tarjonnan varmistamiseksi sekä asetuksessa (EU) 2023/1781 Euroopan puolijohde-ekosysteemiä vahvistavasta toimenpidekehystä (sirusäädös).

Valtioneuvoston alustavan arvion mukaan oikeusperustat on asianmukaisesti valittu.

Ehdotukset käsitellään yhdessä Euroopan parlamentin kanssa tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Neuvosto tekee ratkaisunsa määränemmistöllä.

Mini-Omnibus

Ehdotus muuttaisi voimassa olevia asetuksia ja perustuu samoihin, niiden hyväksymiseen jo sovellettuihin oikeusperustoihin. Näin ollen useamman oikeusperustan käyttäminen on tässä yhteydessä perusteltua. Ehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 114, 164, 172 ja 173 artiklaan, 175 artiklan kolmanteen kohtaan, 176, 177, 178, 182, 183 ja 188 artiklaan sekä 192 artiklan ensimmäiseen kohtaan. Ehdotus käsitellään yhdessä Euroopan parlamentin kanssa tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Neuvosto tekee ratkaisunsa määränemmistöllä. Valtioneuvoston alustavan arvion mukaan oikeusperustat on asianmukaisesti valittu.

Toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaate

Ehdotukset koskevat pääosin olemassa olevan EU-lainsäädännön keventämistä ja yksinkertaistamista. Tämä ei ole mahdollista jäsenvaltioiden kansallisissa toimin. Valtioneuvoston alustavan arvion mukaan ehdotukset ovat toissijaisuusperiaatteen mukaisia.

Suhteellisuusperiaatteen mukaan unionin toiminnan sisältö ja muoto eivät saa ylittää sitä, mikä on tarpeen tavoitteiden saavuttamiseksi. Käsittelyn aikana tätä on vielä arvioitava etenkin lupamenettelyiden nopeuttamista koskevan ehdotuksen osalta.

5 Käsittely Euroopan parlamentissa

6 Kansallinen valmistelu

Puolustusministeriö on valmistellut selvityksen yhteistyössä ympäristöministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, sisäministeriön, valtiovarainministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön sekä valtioneuvoston kanslian kanssa.

Kirjallinen käsittely puolustusjaostossa 2.– 3.7.2025.

Kirjallinen käsittely EU ministerivaliokunnassa 9.–11.7.2025.

7 Eduskuntakäsittely

8 Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Asia kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 4 kohdan ja 59 a §:n perusteella valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Puolustustarvikkeiksi katsottavien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirto toisesta unionin jäsenvaltiosta Suomeen kuuluu ampuma-asetlain soveltamisalaan. Puolustustarvikkeiden siirtoa koskevan direktiivin muutos saattaa edellyttää muutoksia ampuma-asetlakiin ainakin siinä tapauksessa, että direktiivissä mahdollistettaisiin ampuma-asetlain soveltamisalaan kuuluvien puolustustarvikkeiden siirto jäsenvaltiosta toiseen ilman lupaa.

9 Taloudelliset vaikutukset

Viides Omnibus-paketti (puolustus)

Alustavan arvion mukaan ehdotuksilla ei ole vaikutuksia kansalliseen talousarvioon eikä EU-budjettiin.

Komission ehdotuksella olisi taloudellisia vaikutuksia kansallisille viranomaisille erityisesti lupamenettelyiden yhteyspisteen johdosta. Tämä aiheuttaisi hallinnollisia lisäkustannuksia. Mahdollisiin kustannuksiin vaikuttaisi se, perustettaisiinko mahdollista toimintaa varten kokonaan uusi viranomainen vai voisiko uusia tehtäviä sisällyttää jo olemassa olevan viranomaisen tehtäviin. Mahdolliset lisärahoitustarpeet käsitellään normaaliin tapaan osana julkisen talouden suunnitelmaa ja talousarviota koskevia menettelyjä.

Mini-Omnibus:

Ehdotuksella ei luoda uutta välinettä, vaan se pannaan täytäntöön EU:n talousarvioon kuuluvilla nykyisillä välineillä, joita muutetaan, jotta investointiresurssit voidaan ohjata paremmin puolustusalaalle.

Aloite rahoitetaan olemassa olevista varoista kyseisten ohjelmien sovitettujen määrärahojen ja kohdennettujen henkilöresurssien puitteissa. Ehdotuksella vahvistetaan Euroopan

innovaationeuvoston määrärahoja 210 miljoonalla eurolla Horisontti 2020 -puiteohjelmaan kuuluvan Euroopan innovaationeuvoston pilottihankkeen käyttämättömistä määristä ja takaisin saaduista varoista.

Koheesiopolitiikan väliarviointia koskevan ehdotuksen tarkemmat vaikutukset ohjelmien sisältöön ja kansalliseen talousarvioon jäävät riippumaan kansallisista ratkaisuista. Mikäli Suomi kohdentaisi koheesiosaantoa uusiin välitarkistuksen toimintalinjoihin, saisivat nämä toimet korotetun 30 %:n ennakkomaksun. Tämän lisäksi uusiin toimintalinjoihin kohdennetut toimet voisivat komission alkuperäisen ehdotuksen mukaan saada 100 %:n EU-rahoitusosuuden. Riski Suomelle varatun rahoituksen jäämisestä hyödyntämättä täysimääräisesti pienenesi. Samalla luotaisiin kuitenkin ennakkotapaus tulevalle rahoituskehyskaudelle, jonka osalta Suomen kannat eivät tue ehdotettua mallia.

Asetuksen 2019/1021 muutoksilla ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia.

10 Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Uusi asetus puolustushankkeiden lupamenettelyistä COM(2025) 821

Asetuksen soveltamisalaan kuuluisi ase-elinkeinolupa silloin kun kyse olisi ampuma-aselain soveltamisalaan kuuluvien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten osalta muun muassa kaupallisesta valmistamisesta, korjaamisesta ja muuntamisesta taikka kaupasta ja elinkeinotoiminnan kohteena olevat esineet samalla olisivat asetuksessa tarkoitettuja puolustustarvikkeita. Lupaviranomaisena toimii Poliisihallitus. Ase-elinkeinoluvan saamisen edellytyksenä on muun muassa, että hakija nimeää toiminnalle vastuuhenkilön, jonka tulee olla suorittanut hyväksytysti Poliisihallituksen vähintään kaksi kertaa vuodessa järjestämän vastuuhenkilön kokeen.

Komission esityksen pyrkimyksenä on antaa jäsenvaltioille mahdollisuus myöntää kansallisia poikkeuksia puolustuksen toimitusketjuissa käytettäville kemikaaleille REACH-asetuksessa ja muussa kemikaalilainsäädännöstä poiketen. Asetuksen (EU) 2019/1021 (POP-asetus) soveltamisalaan kuuluvien kemikaalien osalta on otettava huomioon, ettei poikkeusten myöntäminen kansallisella taikka EU-tasolla ole mahdollista, sillä POP-asetuksella täytäntöön pannaan YK:n Tukholman yleissopimusta ja sen kansainvälisoikeudellisesti sitovia rajoituksia. Tästä johtuen olisi huolehdittava siitä, että puolustusvalmiuden edellyttämät POP-kemikaalien käyttöä koskevat tiedot ovat saatavilla valmisteltaessa EU:n osallistumista Tukholman sopimuksen osapuolikokousten neuvotteluihin.

11 Asiakirjat

COM(2025) 188 final
COM(2025) 821 final
COM(2025) 822 final
COM(2025) 823 final
C(2025) 3800 / 3
C(2025) 3801 / 3
C(2025) 3802 / 3

12 Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Niklas Backlund/PLM
Anna Kemppi/VNK

Eija Laineenoja/TEM
Monika Vainio/VM
Hanna Korhonen/STM
Sami Rinne/YM
Sofia Lindbäck/LVM
Riikka Rytönen/SM